

Sygn. akt III CSK 201/19

POSTANOWIENIE

Dnia 19 grudnia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Szanciło

w sprawie z powództwa P. M.
przeciwko G. S.A. w W.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 19 grudnia 2019 r.,
na skutek skargi kasacyjnej strony pozwanej
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 11 października 2018 r., sygn. akt I ACa (...)

- I. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- II. zasądza od G. S.A. w W. na rzecz P. M. kwotę 5.400 zł (pięć tysięcy czterysta złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną pozwanego G. S.A. w W. od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 11 października 2018 r. Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W judykaturze już wielokrotnie wypowiedziano się na temat charakteru skargi kasacyjnej (zob. np. postanowienie SN z dnia 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18, niepubl.). Wskazano m.in. że skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej.

Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony - co należy podkreślić - wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., nie zaś merytorycznej oceny skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłance uregulowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Przesłanka ta nie została jednak spełniona.

Powołując się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej należy wykazać, że popełnione przy ferowaniu zaskarżonego orzeczenia uchybienia w zakresie stosowania prawa miały charakter kwalifikowany, były dostrzegalne w sposób oczywisty dla przeciętnego prawnika (zob. m.in. postanowienia SN: z dnia 12 grudnia 2000 r., V CKN 1780/00, OSNC 2001, nr 3, poz. 52 i z dnia 22 marca 2001 r., V CZ 131/00, OSNC 2001, nr 10, poz. 156).

W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej, pozwany wskazał, że Sąd II instancji dopuścił się oczywistego naruszenia przepisów prawa procesowego poprzez przekroczenie w swoim wyroku granic określonych przez apelację powoda oraz przepisów prawa materialnego w zakresie rozumienia pojęcia „nieszczęśliwego wypadku” w umowach ubezpieczenia zawartych pomiędzy stronami, jak również poprzez przyjęcie, że powodowi przysługuje roszczenie z umowy ubezpieczenia następstw nieszczęśliwych wypadków niezależnie od pojazdu, którym kierował. Wedle skarżącego rozumowanie zaprezentowane przez ten Sąd stoi w jawnej sprzeczności z treścią OWU, a wykładnia postanowień OWU jest sprzeczna z zasadami logicznego rozumowania. W konsekwencji zaś zmiany ustaleń faktycznych w zakresie zachowania powoda w dniu 18 lutego 2010 r. oraz błędnej wykładni postanowień umów ubezpieczenia łączących strony Sąd II instancji zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 300.000 zł wraz z odsetkami.

Stanowiska tego nie sposób jednak podzielić. Szczegółowa analiza skargi kasacyjnej i jej podstaw nie prowadzi do wniosku, że jest ona oczywiście uzasadniona.

Wypada przypomnieć, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie (art. 398⁴ § 2 k.p.c.) podlegają rozpoznaniu na etapie tzw. przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie są oceniane dopiero po przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być więc przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione. Jak wskazano, w ramach przedsądu Sąd Najwyższy bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie.

W niniejszej sprawie brakuje w uzasadnieniu wniosku odpowiedniego wywodu zawierającego argumentację, za pomocą której skarżący wykazałby walor oczywistej zasadności jego skargi kasacyjnej w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Sąd II instancji precyzyjnie wyjaśnił, że powód zawarł łącznie 30 umów ubezpieczenia od następstw nieszczęśliwych wypadków w związku z ubezpieczeniem trzech pojazdów. Wyjaśnił, że z żadnego postanowienia OWU nie wynika, aby uprawnienie do dochodzenia świadczenia z konkretnej umowy ubezpieczenia uzależnione było od prowadzenia konkretnego pojazdu, ewentualnie wsiadania do niego lub jego załadunku. W OWU wskazano jedynie, że chodzi o następstwa nieszczęśliwego wypadku „powstałe w związku z kierowaniem pojazdem mechanicznym”, bez określenia, że ma to być jakiś konkretny pojazd. Z kolei ten rodzaj ubezpieczenia u pozwanego ([...]produkt NNW Kierowcy) przypisany jest do kierowcy, a nie do pojazdu.

Zastosowana przez Sąd II instancji interpretacja postanowień OWU była jasna i klarowna, a sam fakt, że pozwany się z nią nie zgadza i obstaje przy interpretacji odmiennej nie może uzasadniać wniosku o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, tym bardziej iż to pozwany był autorem OWU i miał obowiązek sformułować je w sposób precyzyjny i niebudzący wątpliwości interpretacyjnych. Wywodzenie zaś z tego konsekwencji prawnych może być potraktowane jako sprzeczne z zasadami współżycia społecznego.

Sąd Apelacyjny sporządził szczegółowe uzasadnienie, rozważył wszelkie, niezbędne okoliczności sprawy. Podniesione w skardze kasacyjnej zarzuty naruszenia prawa materialnego, w konfrontacji z treścią uzasadnienia zaskarżonego wyroku i przyjętego kierunku rozstrzygnięcia sprawy świadczą o polemicznym charakterze stanowiska zaprezentowanego przez skarżącego. Brak akceptacji przez pozwanego stanowiska zajętego przez Sąd odwoławczy, odmiennego od zaprezentowanego przez Sąd I instancji, nie świadczy o tym, że wniesiona skarga jest oczywiście uzasadniona.

Nie można podzielić stanowiska skarżącego, że skoro powód w apelacji nie podniósł zarzutu błędu w ustaleniach faktycznych lub też zarzutu dotyczącego naruszenia przepisów proceduralnych pozostających w związku z oceną materiału

dowodowego, to Sąd Apelacyjny nie był uprawniony do dokonania w tym zakresie żadnych zmian. W orzecnictwie zostało wyjaśnione, że art. 378 § 1 k.p.c. nakłada na sąd II instancji obowiązek ponownego rozpoznania sprawy w granicach apelacji, co oznacza nakaz wzięcia pod uwagę wszystkich podniesionych w apelacji zarzutów i wniosków. Granice apelacji wyznaczają ramy, w których sąd II instancji powinien rozpoznać sprawę na skutek jej wniesienia. Określają je sformułowane w apelacji zarzuty i wnioski, które implikują zakres zaskarżenia, a w konsekwencji kognicję sądu odwoławczego. Ponadto sąd II instancji w ramach ustalonego stanu faktycznego stosuje z urzędu prawo materialne (zob. uzasadnienie uchwały 7 sędziów SN z dnia 31 stycznia 2008 r., III CZP 49/07, OSNC 2008, nr 6, poz. 55). Dlatego sąd rozpoznający apelację powinien odnieść się do wszystkich tych zdarzeń i zarzutów zgłoszonych w postępowaniu apelacyjnym, które mogły spowodować skutki materialnoprawne. Z kolei art. 382 k.p.c. określa podstawę merytorycznego orzekania przez sąd II instancji, która obejmuje materiał dowodowy zebrany przez sąd I instancji oraz w postępowaniu apelacyjnym. To uregulowanie nakłada na sąd II instancji obowiązek dokonania ponownie własnych ustaleń, które mogą obejmować ustalenia sądu I instancji przyjęte za własne albo różnić się od tych już poczynionych, a następnie poddania ich ocenie pod kątem prawa materialnego. Sąd II instancji może zatem zmienić ustalenia faktyczne stanowiące podstawę wydania orzeczenia co do istoty sprawy przez sąd I instancji nawet bez przeprowadzenia postępowania dowodowego uzasadniającego odmienne ustalenia, chyba że szczególne okoliczności wymagają ponowienia lub uzupełnienia tego postępowania (zob. uchwałę 7 sędziów SN z dnia 23 marca 1999 r., III CZP 59/98, OSNC 1999, nr 7-8, poz. 124).

W związku z powyższym za całkowicie błędne uznać należało twierdzenie skarżącego, że Sąd II instancji nie mógł dokonać swoich ustaleń faktycznych sprawy pomimo braku zarzutu strony dotyczącego takich ustaleń.

Skarżący nie wykazał, że Sąd Apelacyjny dopuścił się oczywistego naruszenia prawa w powyższym rozumieniu ani że zaskarżony wyrok jest oczywiście wadliwy. Powołane przez niego zarzuty, zmierzające *de facto* do zakwestionowania dokonanych w toku instancji ustaleń faktycznych i oceny dowodów nie mogą odnieść skutku w postępowaniu kasacyjnym, ponieważ

ustawodawca wyłączył je z zakresu badania w tym postępowaniu (art. 398³ § 3 k.p.c.).

Na marginesie można wskazać, że wbrew twierdzeniom skarżącego, Sąd Apelacyjny nie poczynił odmiennych ustaleń niż przyjęte przez Sąd Okręgowy, a inaczej ocenił zeznania powoda w kontekście „wyskoczenia” z samochodu, wskazując, że nie da się z samochodu, z miejsca kierowcy, wyskoczyć w normalnym tego słowa znaczeniu (s. 25 uzasadnienia), co jest oczywiste. Wszystkie pozostałe kwestie stanowią subsumpcję ustalonego stanu faktycznego.

Z tych względów Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 i 99 w zw. z art. 391 § 1 w zw. z art. 398²¹ k.p.c., z uwzględnieniem § 2 pkt 7 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz.U. z 2018 r., poz. 265 ze zm.).